MALTA

QORTI CIVILI
PRIM'AWLA

ONOR. IMHALLEF
SILVIO MELI
LL.D.; Dip. Stud. Rel.; Dip. Can. Matr. Jur. & Proc.;
Cert. Jur. & H.R. (Strasbourg);
P.G. Dip. European Competition Law (King's College, London),
P.G. Dip. European Law (King's College, London).

Illum is-26 t'April, 2019.

Rikors Numru 619/2015

Anthony Scicluna
(K.I. 222551 M)

vs.

Antonia Dalli
(K.I. 803047 M)

Il-Qorti,

1.0. Rat ir-rikors guramentat promotur datat il-25 ta' Gunju, 2015, li permezz tieghu r-rikorrenti sintetikament espona l-posizzjoni tieghu bil-mod segwenti, (ara foll 1):

1.1. Illi r-rikorrenti u l-mejjet Louis Scicluna huma l-unici ulied tal-mejtin Michael u Concetta nee` Attard konjugi Scicluna;

1.2. Illi l-imsemmi Louis miet testat fis-17 ta' Settembru, 2014, (ara foll 4);

1.3. Illi jirrizulta li l-uniku testment redatt mill-imsemmi Louis hu dak datat is-27 ta' Frar, 2008, *in atti* tan-Nutar Dottor Marthese Felice, (ara foll 5 sa 9);

1.4. Illi l-istess Louis innomina lill-intimat bhala l-eredi universali tieghu, (ara foll 8);

1.5. Illi meta l-istess Louis ghamel it-testment fuq indikat ma kienx kapaci u ma kienx fil-pjeni poteri mentali tieghu biex jaghmel testment billi:

1.5.1. Kien suxxettibbli;

1.5.2. Kien effettwat minn tumur f'mohhu;

1.5.3. Kien issubixxa "*craniotomy*" li effettwalu wkoll il-kapacita` ta' gudizzju tieghu;

1.6. Illi kulhadd kien jaf b'dan u li l-istess Louis ma kienx kapaci jiehu hsieb l-affarijiet tieghu;

1.7. Illi hafna mill-prestazzjonijiet medici tieghu kienu jigu amministrati mir-rikorrenti;

1.8. Illi l-intimata abbuzat mill-imsemmi Louis ghal snin twal;

1.9. Illi kieku ma kelliex intenzjoni retta ma kienitx iggeghlu jaghmel affarijiet li hu ma riedx jaghmel u li ghalihom dejjem esprima volonta` kuntrarja;

1.10. Illi tul l-ahhar sitt (6) snin ta' hajtu ma kienx jikkomunika b'mod kostruttiv mal-kontendenti;

1.11. Illi wiehed kien mill-ewwel jinduna li Louis ma kienx jikkoordina l-hsiebijiet u kien jesprimi biss tbissima cassa;

1.12. Illi meta ghamel it-testment fuq riferit ma kienx kapaci jew f'sensieh;

1.13. Illi ghalhekk it-testment *de quo* hu wiehed null u minghajr effett *ai termini* tal-artiklu 597 tal-Kap XVI tal-Ligijiet ta' Malta;

1.14. Illi kien ukoll isofri minn epilessija gravi;

1.15. Illi ghalhekk adixxa din il-qorti biex l-intimata jkollha l-opportunita` tghid ghaliex din il-qorti m'ghandiex:

1.15.1. Tiddikjara li Louis Scicluna ma kienx kapaci jaghmel it-testment datat is-27 ta' Frar, 2008 *in atti* tan-Nutar Dottor Marthese Felice;

1.15.2. Tiddikjara li t-testment fuq riferit hu null u minghajr effett billi l-istess Louis Scicluna kien marid serjament f'mohhu, liema marda effettwatlu l-gudizzju tieghu tant li kien strument f'idejn haddiehor;

1.15.3. Bl-ispejjez kif dedotti fl-istess rikors guramentat promotur kontra l-intimata;

2. Rat id-digriet taghha datat it-3 ta' Lulju, 2015, li permezz tieghu appuntat l-istess rikors promotur ghall-udjenza hemm indikata, (ara foll 10);

3.0. Rat ir-risposta guramentata datata t-28 ta' Settembru, 2015, li permezz taghha l-intimata sintetikament irrispondiet bil-mod segwenti ghat-talbiet tar-rikorrenti indirizzati fil-konfront taghha, (ara foll 23):

3.1. Illi t-talbiet tar-rikorrenti huma infondati;

3.2. Illi meta l-imsemmi Louis Scicluna irrediga t-testment tieghu in dizamina kien jippossjedi l-fakultajiet mentali

rikjesti biex jiddisponi mill-gid tieghu wara mewtu bit-testment *de quo*;

3.3. Illi fil-mument meta gie ppubblikat it-testment in dizamina t-testatur *de quo* kien jaf u kien qed jifhem x'kien qed isir;

3.4. Illi ghalhekk it-testment in kwistjoni hu validu skont il-ligi;

3.5. Illi d-dijanjosi medika riferita ir-rikors promotur kienet rizolta b'intervent kirurgiku fl-1985 u l-istess protagonista in dizamina kien zamm l-impjieg tieghu ghal madwar 15 -il sena wara l-imsemmi intervent;

3.6. Illi ghalhekk jirrizulta pacifiku li ma kien hemm l-ebda effett negattiv fuq il-kapacitajiet mentali tieghu;

3.7. Illi konsegwentement, it-talbiet tar-rikorrenti ghandhom jigu respinti;

4. Rat id-digriet taghha datat l-11 t'April, 2018, li permezz tieghu wara talba appozita tal-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet, awtorizzat lill-istess biex jittrattaw il-kaz bil-modalita` u fit-termini hemm indikati, (ara foll 169);

5. Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tar-rikorrenti datata t-12 ta' Gunju, 2018, (ara foll 177), flimkien ma dik tal-intimata datata t-8 t'Ottubru, 2018, (ara foll 185);

6. Rat il-verbal datat iz-17 t'Ottubru, 2018, li permezz tieghu l-abbli rapprezentanti legali tal-partijiet infurmaw lill-qorti li kienu qed jistriehu fuq in-noti ta' sottomissjonijiet minnhom ipprezentati, (ara foll 197);

7. Semghet ix-xhieda prodotta;

8. Ezaminat id-dokumenti pprezentati *in atti* flimkien mad-dikjarazzjonijiet guramentati sottomessi;

Ikkunsidrat:

9.0. Illi l-fatti li taw lok ghall-procedura in dizamina jistghu jigu sintetikament elenkati bil-mod segwenti:

9.1. Illi l-procedura odjerna tirrigwarda l-allegazzjoni tar-rikorrenti li qieghed isosstni li huh Louis Scicluna kien "*incapax*" meta irrediga l-uniku testment tieghu datat iz-27 ta' Frar, 2008, *in atti* tan-Nutar Dottor Marthese Felice, (ara foll 8);

9.2. Illi fl-imsemmi testment, id-*decuius* Louis Scicluna halla lill-intimata Antonia Dalli bhala l-unika eredi universali tieghu, (ara foll 8);

9.3. Illi bejn l-imsemmi Louis Scicluna u l-imsemmija intimata kien hemm relazzjoni intima li kienet bdiet meta l-istess intimata kellha 18 -il sena u baqghet sakemm l-imsemmi Louis miet, (ara foll 117);

9.4. Illi l-istess relazzjoni kienet mibnija fuq l-imhabba, (ara foll 117);

9.5. Illi r-relazzjoni affettiva bejn l-imsemmija Louis u l-intimata Antonia hi kkonfermata mix-xhieda guramentata ta' Jane Falzon meta sosstniet li kienet taf li dawn kienu f'relazzjoni minn mindu kienu tfal, (ara foll 115);

9.6. Illi in effetti meta l-imsemmi Louis kien imur ghall-kura l-isptar "... generalment kien ikun hemm sinjura mieghu. Jekk ma nizbaljax hi l-intimata prezenti fl-awla", (ara foll 88);

9.7. Illi fir-rigward tar-relazzjoni li kienet tezisti bejn ir-rikorrenti u huh id-"*decuius*" Louis, jinghad sintetikament is-segwenti:

9.7.1. Illi n-Nutar fuq gia` riferita ssosstni li kienet taf li Louis Scicluna kien semmiela li kien hemm xi inkwiet ma huh Anthony – ir-rikorrenti, (ara foll 122);

9.7.2. Illi jirrizulta assodat li ntbaghtu ittri ufficjali bejn l-istess ahwa, fosthom dik datata l-4 ta' Jannar, 2012, (ara foll 121);

9.7.3. Illi skont l-imsemmija Jane Falzon l-ahwa Scicluna hawn in dizamina ma kienux jaraw "*eye to eye*", (ara foll 115);

9.8. Illi permezz tal-azzjoni odjerna r-rikorrenti qieghed jipprova jimpunja t-testment in dizamina ghaliex skont hu, t-testatur kien priv mill-kapacitajiet mentali tieghu minhabba l-kundizzjoni medika li kien ghadda minnha, (ara foll 1 u 32);

9.9. Illi in vista tal-istess ir-rikorrenti jsosstni li d-*decuius* kien allura priv mill-kapacitajiet mentali tieghu biex ikun jista' jiddisponi minn hwejgu;

9.10. Illi min-naha taghha l-intimata tirrispondi li t-testatur in dizamina kien fil-pussess pjen tal-fakultajiet mentali tieghu u ghalhekk seta' jiddisponi minn hwejgu skont il-ligi;

9.11. Illi in effetti l-intervent kirurgiku in kwistjoni kien sehh fl-1985 u l-istess Louis Scicluna li ssubieh kien baqa' jahdem fl-impjieg li kellu, (ara foll 23);

Ikkunsidrat:

10. Illi l-principji guridici li jirregolaw il-materja in dizamina gew enuncjati bi kjarezza mill-**Prim'Awla tal-Qorti Civili** fis-sentenza fl-ismijiet **Carmen Josephine Cassar vs. Louis *sive* Lewis Naudi *et***, datata s-**6 t'Ottubru, 2010**, li irriteniet is-segwenti:

"Distingwibilment, f'aktar dettal jinsab rikapitulat illi l-principji li ghandhom jircievu applikazzjoni f'kazijiet ta' impunjazzjoni ta' testment minhabba insanita` mentali huma dawn li gejjin:-

"1. Li l-kapacita` li wiehed jaghmel testment hi r-regola u l-inkapacita` hi l-eccezzjoni;

"2. Li regola ohra fundamentali hi wkoll dik stabbilita mill-paragrafu (d) ta' l-artikolu 634, (fil-prezent l-Artikolu 597 (d) tal-Kodici Civili), li huma

inkapaci li jiddisponu b'testment dawk li fiz-zmien tat-testment ma jkunux f'sensihom, ("*of unsound mind*");

"3. Li biex wiehed jaghmel testment ma hemmx bzonn "*una mente perfettamente e rigorosament sana, ma basta quell' limitato uso della ragione che permetta la coscienza di cio` che si fa`; e per valutare i diversi gradi di debolezza di mente dei testatori si deve aver riguardo alla ragionevolezza o meno delle disposizioni testamentarie*" (ara sentenza tal-**Qorti tal-Kassazzjoni ta' Torino ta' l-4 ta' Frar, 1871**);

"4. Li biex tigi stabbilita l-insanita` mentali tat-testatur hemm bzonn li jirrizultaw indizji gravi;

"5. Li l-qrati taghna dejjem kienu renitenti li jammettu d-domandi biex jigi annullat testment minhabba insanita` mentali tat-testatur, jekk din l-inkapacita` ma tkunx irrizultat b'mod cert minn fatti precizi u univoci, u ma jkunx gie pruvat li kienet tezisti fil-mument li t-testatur kien qieghed jaghmel it-testment;

"(Ara d-decizjoni fl-ismijiet "**Joseph Vassallo *et* -vs - Avv. Dr. Victor R. Sammut *et nomine***", (**Appell Civili, 24 ta' April, 1950**, b'ripetizzjoni ta' l-enuncjazzjonijiet fid-decizjoni ta' l-**istess Qorti** tat-**22 ta' Gunju, 1938**, ***in re***: "**Giuseppe Formosa *et* -vs- Giuseppe Axiak *et***;

"Dikjaratament, kompla jigi avvertit illi "min jimpunja testment ghall-vizzju tal-menti tat-testatur mhux biss hu obbligat jipprova dak il-vizzju, izda l-prova tieghu ghandha wkoll tikkolpixxi l-mument stess jew zmien prossimu meta t-testment jigi maghmul; il-ghaliex il-fattijiet, jew ahjar l-ezistenza ta' difetti mentali alkwantu anterjuri jew posterjuri, ghalkemm jistghu jservu ta' amminikoli, *eppure* ma jistghux jigu ritenuti bhala prova pjenament konvincenti fil-kaz ta' vizzju tal-menti temporanju jew rikorrenti (ara ***Journal du Palais*, Qorti ta'**

Donai, 5 ta' Mejju, 1850 – Marcel, Vol. 1852, 2, 609). Din is-silta hi mehuda mid-decizjoni tal-**Prim'Awla, Qorti Civili**, tat-**8 ta' Marzu, 1952**, fil-kawza fl-ismijiet "**Carmelo Mifsud *et* -vs- Maria Giordano *et***;

"In essenza, mill-enuncjazzjonijiet dedotti, hu sinjifikattiv, izda mhux bilfors deciziv, il-fatt li t-testatur seta' kien inkapaci f'mument antecedenti, u successiv ghat-testment. Dak li effettivament ghandu piz jibqa' x'kien l-istat psiko-fiziku tieghu fil-mument tal-konfezzjoni tat-testment. Fundamentalment, jekk kienx ta' stat tali li seta' jissoprimi l-attitudni tieghu biex jiddeciedi b'mod koxjenti u liberu. Prova din li, dejjem fuq l-istregwa tal-gurisprudenza enuncjata, trid tkun wahda serja u rigoruza. Din ir-riflessjoni issib risonanza konfermatorja fid-decizjoni inedita fl-ismijiet **Joseph Bonavia *et* -vs- Giovanni Bonavia *et*, Prim'Awla Qorti Civili, 20 ta' Ottubru, 1971**;

Ikkunsidrat:

11.0. Illi fir-rigward tal-analisi medika kondotta mill-kunsulent newrologu li kien qed jikkura lill-imsemmi Louis Scicluna jirrizulta li, (ara foll 72):

11.1. Fil-perjodu ikkoncernat l-imsemmi Louis ma kienx gie ezaminat biex jigi skopert kienx mentalment kapaci jew le biex ikun jista' jiddisponi minn hwejgu;

11.2. Illi pero` kien hemm provi dokumentarji bizzejjed biex juru li wara l-operazzjoni li kien issubixxa, l-imsemmi Louis ma kienx qieghed jagixxi b'mod normali;

12.0. Illi skont in-Nutar fuq gia` riferita jirrizulta s-segwenti, (ara foll 123):

12.1. Illi meta l-imsemmi Louis kien mar ghandha biex jirredigi t-testment mertu tal-procedura odjerna, dan kien jidher li ma kienx totalment f'sahhtu;

12.2. Illi pero` mentalment "... kien jaf ezattament xi jrid jaghmel";

12.3. Illi l-istess Nutar ma hassitx li kellha titlob certifikat mediku u dan, "... ghaliex il-mod kif kien qed jikkomporta ruhhu ma kienx li tirrikjedi tali ezami";

13. Illi jirrizulta wkoll li *nonostante* li l-imsemmi Louis kien issubixxa operazzjoni serja fil-mohh l-agir tieghu kien wiehed normali, (ara foll 87);

Ikkunsidrat:

14.0. Illi fir-rigward tat-testment mertu tal-procedura odjerna jinghad sintetikament is-segwenti:

14.1. Illi d-*decuius* in dizamina halla lill-intimata bhala l-eredi universali tieghu, (ara foll 8);

14.2. Illi *di piu`* stabbilixxa wkoll li fl-eventwalita` li l-intimata tigi nieqsa qabblu innomina lil Rudolph u Dunstan ahwa Muscat, ulied Joseph Muscat u Mary *nee`* Dalli, u lin-neputija tieghu Stephanie Scicluna bint huh Anthony Scicluna – ir-rikorrenti, (ara foll 8);

Ikkunsidrat:

15.0. Illi ghandu jkun pacifiku li d-*decuius* in dizamina kien verament jaf x'qed jaghmel billi:

15.1. L-ewwel appunta lill-kompanja ta' hajtu bhala eredi universali;

15.2. Illi sussegwentement, jekk din tipprecedieh ghall-eternita`, appunta lin-neputijiet fuq riferiti bhala eredi tieghu;

15.3. Illi in effetti anke jsemmi lir-rikorrenti stess bhala missier Stephanie fuq riferita – izda biss bhala indikazzjoni genealogika u mhux f'xi kwalita` ta' beneficjarju fl-imsemmi testment;

15.4. Illi ghalhekk dan juri wkoll li t-testatur *de quo* volutament ried, jekk jikkonkorru c-cirkostanzi, li jibbenefikaw in-neputijiet – izda mhux ir-rikorrenti;

16. Illi in vista tal-premess it-testment *de quo* ma jistax hlief li jigi meqjus bhala wiehed ragonevoli;

Ikkunsidrat:

17. Illi ssir issa referenza ghar-rapport mediku ta' Dr. Victor Muscat, (ara foll 107), li jsosstni li rizultat tal-kura moghtija lill-imsemmi Louis Scicluna dan kellu "*... impaired cognitive skills and impaired judgement ...*", (ara wkoll foll 179);

18. Illi jirrizulta pero` mix-xhieda tal-istess li l-ahhar darba li dan kien ra lill-imsemmi Louis Scicluna kien "... madwar tletin sena ilu ...", (ara foll 144);

19. Illi in vista tat-trapass ta' zmien hekk riskontrat din il-qorti ma tistax taghti piz probatorju lic-certifikat mediku in kwistjoni fuq hawn riferit *stante* li l-istess espert mediku ezamina lill-imsemmi Louis hafna snin qabel ma ddepona, u l-istess dijanjosi medika hi wkoll kontradetta minn dijanjosi t'esperti medici ohra kif fuq indikat;

Ikkunsidrat:

20.0. Illi in vista tal-premess din il-qorti hi sodisfatta li r-rikorrenti ma irnexxilux jipprova li fil-mument tat-testment, it-testatur Louis Scicluna kien inkapaci li jiddisponi minn hwejgu wara mewtu, u minflok jigi ribadit li r-rizultanzi juru l-istess kien lucidu bizzejjed u kapaci skont il-ligi biex jaghmel testment, u konsegwentement:

DECIDE:

20.1. Takkolji l-ewwel eccezzjoni sollevata mill-intimata;

20.2. Tirrespingi t-talbiet kollha tar-rikorrenti;

20.3. Bl-ispejjez ta’ din il-procedura kontra r-rikorrenti.

____

Onor. Imhallef Silvio Meli

DECIZJONI FINALI